

Joost Groeneveld

Brand in een volle schouwburg

Op mijn bureau ligt al een paar weken de accountantsverklaring bij de jaarrekening 2008 van DSB Bank N.V. te Wognum. De verklaring is ondertekend per 29 juni 2009. Daar staat in: 'Wij hebben ... gecontroleerd. ... Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel ... op basis van onze controle. ... een redelijke mate van zekerheid ... dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. ... omvat een controle ... een evaluatie ... van de redelijkheid van schattingen die het bestuur van de entiteit heeft gemaakt Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld ...'.

Met al die redelijkheid kan worden vastgesteld dat er met verstand naar is gekeken, nee, er is gecontroleerd. Ik neem aan: redelijk gecontroleerd. Wat betekent dat eigenlijk? De 4e betekenis bij *Van Dale* lijkt me hier niet van toepassing: de kiespijn is nu redelijk (wel uit te houden). In de 2e betekenis die *Van Dale* (met een verwijzing naar 'redelijke verantwoording') aan redelijk geeft, staat dat geen redelijke twijfel kan bestaan ('beredeneerd'). Op 29 juni 2009 bestond dus geen beredeneerbare twijfel bij het getrouwe beeld op grond van de controle, mede omvattende de evaluatie van schattingen. Voor de controle geeft dat uitgangspunt van beredeneerbare twijfel een aardige ingang: geen verificatie maar falsificering: als falsificering niet slaagt, moet het wel goed zijn. Een nul-hypothese, u weet wel, want u bent accountant: Karl Popper.

Redelijke (mate van) zekerheid sluit dus beredeneerbare twijfel uit, hier inclusief de schattingen van het bestuur. Wat dat laatste betreft: zou het hier gaan om een prognose of een projectie? Voor accountants maakt dat heel wat uit. In dat laatste geval geldt hier dat 1) die schattingen van het bestuur en 2) de mogelijke (materieële) afwijkingen tussen realisatie en projectie, geen oorzaak kunnen zijn van beredeneerbare twijfel aan het getrouwe beeld van de jaarrekening. Dus alles wat wij achteraf hebben gehoord over wat zich al voor 29 juni 2009 bij DSB Bank NV voordeed, levert per 29 juni 2009 voor het getrouwe beeld van de jaarrekening geen beredeneerbare twijfel op. Ik stel dit

vast zonder nu in te gaan op alles wat hierover inmiddels is bekend geworden. Hoewel, één ding wil ik noemen. *NRC Handelsblad*, 2 juli 2008: 'Door de kredietcrisis is de markt voor securitisaties nagenoeg opgedroogd. Nu moet DSB wel geld reserveren om aan de solvabiliteitseisen te voldoen. Daartoe heeft de bank uit Noord-Holland vooral geld opgehaald op de spaarmarkt: 4 miljard euro inmiddels. Maar nog is dat niet genoeg ...'. Spaarders die de bank moesten gaan redden.

De accountant gaf een goedkeurende verklaring. In een volle schouwburg mag je niet roepen dat er brand is. Nee, als er geen brand is, mag je dat niet roepen. Maar wat te doen als het wel brandt? Eigenlijk is de accountant een brandmelder. Het publiek is zijn klant. En zijn schouwburg zit tot in de engelenbak steeds vol mensen. Allemaal deelnemers aan het economisch verkeer, inclusief de kleine spaarders die zich dat schellinkje nog net kunnen veroorloven. En ergens hangt een brandlucht. Achter de coulissen is rookontwikkeling. De DGA stort € 5 mln terug. Als dat relatief kleine bedrag de moeite waard is, zie ik zelfs al wat vlammetjes. Die worden ook in de zaal gezien. Daar is iemand die wel 'Brand!' roept. Dat wordt hem later kwalijk genomen. Sommigen komen dankzij zijn alarm nog weg. Dan gaan de deuren op slot.

Van oudsher gold bij dreigende discontinuïteit voor de accountantsverklaring dat het om een 'self fulfilling prophecy' zou gaan. Dat plaatste de accountant voor een dilemma: spreken of zwijgen? Omdat zwijgen nu eenmaal goud is, werd vaak langdurig voor het laatste gekozen. Dat dilemma bestaat niet meer. Ook als er brand is in de volle schouwburg, is wel duidelijk dat je dat tegenwoordig niet meer mag roepen: het zou de illusie verstoren, en het geeft zo'n akelig gedrang bij de uitgang. Bovendien: 'the show must go on'. De spelers en de brandwacht houden het publiek op een wat eigenaardige manier geboeid, en zo moet het lijken alsof er achter het toneel niets aan de hand is. Op de zinkende Titanic bleef het orkestje toch ook doorspelen? An

Joost Groeneveld RA RV, directeur Wingman Business Valuators B.V, Breda